

Vedle těchto vlastních prací obstarala u příležitosti depouillementu posledního sčítání lidu statistická ústřední komise celou řadu prací pro interesované menší veřejnoprávní organizace; tak pro vídeňskou obec sepsala obsáhlý katastr všech do Vídně příslušných a v Rakousku přítomných, počtem 719.994 lístků,²⁵⁾ pro náboženské obce evangelickou a israelitskou ve Vídni vypsala na zvláštní lístky data všech jejích příslušníků atd.

Vyčerpav takto úkol svůj poznamenávám ještě jenom, že přes to, že tak složitý a bohatě utvářený aparát, jak svrchu byl vylíčen, pracuje na statistickém zužití materiálu získaného při sčítání lidu, zůstává materiál tento vzhledem k tomu, že říšská statistika přirozeně většinou jen podávati může přehledy říšské a sumáře zemské, jen v nepatrném poměrně zlomku všímajíc si i menších detailů teritoriálních, tak nevyčerpán, že vzhledem k četným neodkladným a naléhavým úkolům hospodářsko-politickým, speciálně však i k úkolům čistě česko-hospodářským, se přímo neodolatelně ukazuje nutnost, aby i statistické úřady menších obvodů správních, zvláště pak český a moravský, nenechávaly bohatství ve sčítacím materiálu uložené naprosto nepovšimnuto a přiložily v brzku ruce k doplnění monumentálního díla. Lze se nadíti, že také našim samosprávným orgánům statistickým umožněno bude v dohledné době, aby při plném pochopení úkolů svých pokročily v plnění jich aspoň tak dalece, jako jsme byli svědky podivuhodného pokroku ústřední říšské statistiky při sčítání lidu v posledním desetiletí?

Terminus monere.

Příspěvek ku výkladu zemských desk pŕhonných.

Napsal JUDr. *M. Stieber*.

V zápisech desk pŕhonných¹⁾, které ku prvotnímu pŕhonu byly připojovány, shrnujíc takto od pŕhonu až k exekuci všechny soudní a úřednické akty na jednom místě, setkáváme se také se zápisem, označeným »terminus monere«. Zápis tento, nesrovná-li se s jinými, na jiných místech se nalézajícími vysvětlivkami, jest sám o sobě málo srozumitelný a mohl by neznalého, se soudním řízením českým blíže se neobírajícího čtenáře svést k domněnce, že snad tu jde o »monitio«, »úmluvu« českého exekučního práva.²⁾ Je proto úkolem této stati

²⁵⁾ Srov. »Österreichische Statistik« díl LXIV. seš. 1. str. 122.

¹⁾ Viz *Emler*, Pozůstatky desk zemských království českého r. 1541 pohořelých. I. V Praze 1870.

²⁾ *Jireček*, Codex juris boh. II₂, Řád práva zemského str. 212, Ondřej z Dubé str. 371, Všehrd IV. hl. 13, *Brandl*, Glossarium str. 347.

shrnouti roztroušené v jedno a přispěti tak ku vysvětlení toho, co na první pohled není vysvětlitelno.

Nejstarší zmínka o terminu monere nalézá se v deskách půhonných k r. 1317. Zní takto :

»Item idem Nyepre de Koryt conqueritur super eundem (Wyclam de Wboczie), quia recepit circa caput Sdeborii quondam de Koryt, patris sui, quingentas mar. arg. Camerarius Troyan, terminus in octaua beati Galli. Camerarius secundus Hodislaus, terminus in octaua beati Martini. Camerarius tercius Troyan, terminus feria IIII quatuor temporum in Aduentu. Wycla non astitit, terminus monere feria VI quatuor temporum quadragesime. Terminus datus monere feria VI quatuor temporum Penthecostes. Terminus datus sequenti die post Jeronimi.«³⁾

Čteme tu tedy, že »terminus monere« se zapisuje, když žalovaný (Wycla) se nedostavil (Wycla non astitti). S tím souhlasí i ostatní zmínky pramenů.⁴⁾ V těchto však shledáváme, že terminus monere se také zapisuje, když nedostaví se žalobce.⁵⁾ Citované místo desk půhonných nechává nás ještě v pochybnostech, který jest to okamžik, na který se toto »non astitit« vztahuje. Jiné místo jich jest tu hovornější, a tak čteme v nich dále: »Johannes de Tassnowicz citat Benessium de Mutienijna. Ibi citatus in testatione citationis non astitit ter vocatus. Terminus monere.«⁶⁾ Z místa toho je nám tedy zřejmo, že toto »non astitit« vztahuje se na svědčení půhonů. Co to jest svědčení půhonů, o tom nechme nejlépe Všehrda samého vypravovati: »Póhonóv k súdu velikému zemskému nebo menšiemu svědčenie nebo vysvědčenie jiného nic nenie, než na ten čas, kterýž v póhoniech jest položen, týchž póhonóv skrze komorníka před všemi vyhlášeníe⁷⁾ . . . A forma nebo způsob

³⁾ *Emler*, Pozůstatky str. 6 čís. 3.

⁴⁾ *Dvorský* a *Emler*, Reliquiae tabularum terrae, str. 1 č. 2, str. 3 č. 13, 14, str. 8 č. 37, str. 9 č. 44, str. 10 č. 49, str. 14 č. 72, str. 20 č. 95, str. 26 č. 131, 133, str. 28 č. 142, str. 29 č. 146, str. 32 č. 161, 163, str. 34 č. 171, str. 36 č. 177, 179, str. 38 č. 188, 193, str. 45 č. 225, str. 46 č. 232, str. 47 č. 236, str. 50 č. 250, str. 54 č. 274, str. 58 č. 299, str. 59 č. 300, str. 61 č. 306, str. 69 č. 359. Někde se v půhonných deskách před terminem monere »non asitit« nezapisuje jako na př. *Emler*, Pozůst. str. 33 č. 111, ale děje se to jen opomenutím, jak zřejmo z l. c. str. 35 č. 117: »Terminus datus monere super illos, qui non astiterunt;« podobně l. c. str. 46 č. 163, str. 48 č. 171, str. 64.

⁵⁾ *Emler*, Pozůstatky str. 6 č. 5: »Actores non astiterunt contra citatum, terminus monere feria IIII post Conductum Pasche.« Viz též str. 20 č. 64. Žalobce však při neztratil, jen půhon; viz k tomu Všehrd II. hl. 3 odst. 7 (Vyd. Jirečkovy 1874).

⁶⁾ *Emler*, Pozůst. str. 129. Flaveus citationum č. 69; viz též str. 121 č. 35: »Ibi Nicolaus citatus in testacione citacionis non adstitit; terminus monere ad barones cum memoria beneficiariorum, ut supra.«

⁷⁾ Všehrd II. hl. 3: »A jest vysvědčenie pohónóv troje: Jedno k menšiemu súdu, kdež úředníci menší sedají a pře o deset hřiven etc. súdie, a to vždycky na každé troje suché dni v středu bývá, kromě nazajtršie sv. Jeronýma. A to svědčenie pohónóv vždycky se má před zahájeniem súdu

vysvědčenie pónonu každého jest tato: Komorník stoje na šrancieh u stolice, kdež jsú dvěře, takto die: »Pohnal jsem od Petra z Hřešihlav Václava z Maletic z Přestavlk etc. z dědictvie k dnešnímu dni: stojíte-li k svému právu, ohlaste se! A tak při všech pónoniech, když je vysvědčuje, až do poslednieho té formy a těch slov užívá. A když tak pónon vysvědčí, hned se každý, kohož jmenuje, pónod i pónaný, ohlásiti má nad hlas, aby od úředníkov slyšán býti mohl, a říeci: Stojím.«⁸⁾

Zjistivše takto při terminu monere jeho premissy, přístupme nyní k němu samému. Tu namítá se nám otázka, co je to ten »terminus« a co je to »monere«? Nejdříve, co je »terminus«? Již ze svrchu uvedeného místa o první zmínce jeho je nám jasno, že je to soudní rok. A tu chtějíce líčiti způsob přednášení různých rozepří na položeném soudním roce, neučiníme hůře, když názorným popisem necháme zase za sebe mluvit Všehrda: »Neobmeškali jsú toho Čechové staří, než při sídu svém zemském, co prvé, co potom slyšáno má býti, pilně jsú zřídili, tak že pře u zemského sídu ne na přeskáčku se slyší (neb by tak právo nebylo řádné a všem rovné), než pořád jedna po druhé tak, jakž jsú vysvědčeny podle útokov svých, aby, ktož jest prvé útok⁹⁾ vložil, prvé slyšán byl. Neb pře nemají předkládány a miešeny býti, než mají pořád, jakž v registrách starosty komorničieho sepsány jsú, podle útokov jíti a slyšány býti, od té počnúc, kteráž jest najprvnějšíe, a tak vždy pořád až do najposlednějšíe. A ani král, ani nejvyšší úředník, ani kmet, ani domácí, ani cizozemec nemá v tom jiným předložen býti, měj o čest, o hrdlo nebo oč koli jiného činiti, než tak jakž útok jest zapsán; neb právo jest všem jednostajné.«¹⁰⁾

konati a předejiti. Druhé svědčenie pónonov jest k sídu zemskému velikému, kdež král český se pány a vládkami sedá a sídí; a to bývá v pátek na suché dni troje, adventnie, postnie, letničnie. A po tom po žádném svědčeni pónonov síd se nezahajuje, neb jest již v středu zahájen. Třetíe pónonov svědčenie jest k oběma sídóm, k zemskému sídu spolu i k menšiemu vesměs; a to bývá jednu v každém roce, nazajtrie po sv. Jeronymě. A to svědčenie pónonov má se začieti i skonati prvé, než se síd zahájí, jakož i prvé jest povědieno.« Tamže odst. 4. vytýká Všehrd všechen formalism, kterého třeba původu, i pónanému šetřiti, nemá-li pohoršiti své právo. Srvn. též pozn.¹⁴⁾ o přítomnosti nejvyšších úředníků při svědčeni pónonů. Srv. k tomu *Brandl*, Staročeské řízení soudní, Právník VIII., str. 592, 593.

⁸⁾ Všehrd II. hl. 3 odst. 5 a 6.

⁹⁾ Všehrd III. hl. 3: »Útok, kterýž každý pónon předcházie, jest, když kto na koho utkne, žádaje, aby byl pónán; to takové utčenie slove útok, a hned má v registra starostova pónonná zapsáno býti, při tom také i ten den, v kterýž se stane. A tentýž útok jest pónonem, ale tímto se dělí, že útok slove, když se najprvé vpisuje a dokudž na pónaného po kmetu neb komorníku nevyjde: ale pónon slove, když již komorník nebo kmet požene. A každý pónon jest prvé útokem, ale ne každý útok jest potom pónonem; neb mnozí útoky vloziece, nebo poženu nebo nedoženú (pro kterýžto věc u věži bývají). Druhdy se také pro vloženie útoku sami mezi sebu přátelsky bez sídu mluvie.«

¹⁰⁾ Všehrd II. hl. 9, odst. 1.; viz též III. hl. 1. odst. 2.: »Kterézto pře pónonné nejnāk slyšány býti mají, než tak jakž jest kto prvé nebo posléz útok na koho vložil a k sídu komorníkem pónal; žádná poslednie před první,

Nepřišla-li proto některá pře pro jiné na soudě k slyšení, musil si původ svůj rok na příští dny soudní opravit. ¹¹⁾ Ptáme-li se nyní, jak se to má s terminem monere v tomto pořadu při na zemském soudě, jest se nám nutně zmíniti o tom, co toto »monere« znamená. Vraťme se tu k premissám terminu monere. Předchází mu »non astitit« se strany žalovaného nebo žalobce. Terminus monere souvisí tedy s právem, které se z tohoto »non astitit« nabylo. Bylo to tedy právo, které ten, kdo sám stál, proti svému odpůrci ustál, právo tedy stané neboli ustané. ¹²⁾ Poněvadž jsme pak svrchu viděli, že »terminus monere« dává se po nestání na svědčení půhonů, bylo to právo stané, nabyté při tomto svědčení. Kdo tudíž práva toho nabyl, mohl žádati, aby mu je soud přiřknul. Než jak jsme vyličili slovy Všehrdovými, nebyly pře libovolně slyšány, nýbrž podle pořádku, tak jak v registrech komorního starosty byly zapsány. Totéž platilo i pro toho, kdo na svědčení půhonů práva staného nabyl. I tomu bylo čekati, až na jeho při dojde řada, a když se tak stalo, dožadovati se svého práva, »monere pro

by pak král JMst poháněl, žádným obyčejem předložena býti nemá, než pořad jíti mají vedle útokův vloženie a v registra starostova zapsanie, aby právo všem jednostajné, všem rovné bylo, v kterémž najbohatější nic více než najchudší, najchudší nic méně než najbohatější nikdy jest nemieval, aniž může ani mieti má. Pakli by v tom měl jeden před druhým co napřed, bohatý před chudým, urozený před neznámým, kmet před zvláštním obyvatelem země a obecním, již by rovné právo nebylo a hned by právem býti přestalo, když by bylo nerovné i nepravé.« S tím souhlasí Zřízení Vlad. (Archiv český V. str. 29) č. 37 a (str. 68) č. 136. Viz též »Práva a zřízení margkrabství moravského« z r. 1544 fol. XXIX., a »Zřízení zemské margkrabství moravského z r. 1596. Olomouc 1604« list. XXXIV., kdež jen pro ženy byla stanovena výminka, aby se při soudu nedržely. Srvn. též *Brandl*, Staročeské řízení soudní (Práv. VIII.) str. 622, *Bandtkie*, Jus Polonicum, str. 127: Statuta Casimiri III. Visliciae a. 1347 promulgata, III. De judicys, *Hube*, Księgi ziemskie i grodzkie wieku XIV. w Polsce. (Poj. král. české spol. nauk R. VI., díl 12. str. 4.)

¹¹⁾ Všehrd III. hlava 19, odst. 1 až 4: K velikému sídu zemskému, též i k sídu menšiemu, ktož koho požene z čehož koli, a v ty suché dni, k kterýmž jest pohnal, nebude slyšán, ten každý má sobě rok u svého póhonu opraviti k druhým suchým dnóm. A roku opravenie jiného nic nenie, než póvoda k sídu hlášení. A má dotud opravován rok býti k každým suchým dnóm, dokudž pře sídem a nálezem panským nebude rozeznána. Nemóž rok opravován býti, dokudž páni na sídě sedie; neb žádný nevie, bude-li ten póhon slyšán čili nebude, leč by pře jmenovány byly, které páni chtie slyšeti; tu mohú rokové opravování býti všech při, kteréž by k sídu vzaty nebyly. Než všech póhonův a při rok móž opraven býti v ten den, když páni síd vzdadie do druhých suchých dní, v každý den od vzdanie sídu až do středy nebo do pátku druhých suchých dní, leč by viza od pohnaného vložena byla na póhon; tu již i póhon mjíje.« Půhon mohl býti do dvou neděl po vzdání soudu opraven, jinak mohl naň pohnaný vizu klásti. Ohledal totiž po uplynutí těchto dvou neděl půhon, zda je opraven, a když nebyl, zdvihl jej vizou. Viz Všehrd III. hl. 19. odst. 5, 6, hl. 20. Emler, Poz. str. 159 č. 50. Viz též *Brandl*, Staroč. říz. soud. str. 627 (Pr. VIII.) O osudu opravování půhonů viz pozn. 26.

¹²⁾ Všehrd III. hl. 18, Ondřej z Dubé § 37 (Jir. Cod. II, str. 370), *Brandl*, Glossarium str. 321, týž, Staroč. říz. soud. str. 621 (Pr. VIII.).

suo jure«, jak prameny praví.¹³⁾ Tím jest nám tedy dán výklad toho, co »terminus monere« znamená. Jest to rok, na němž na pánech dožaduje se staného práva ten, kdo je na svědčení púhonů ustál. Tento rok na relací úředníků zapisován byl do desk.¹⁴⁾

Dle toho, co žalobcem neb žalovaným na terminu monere bylo žádáno, znělo také rozhodnutí soudu. Prameny mluví tu výmluvnou řečí: »Ibi Nicolaus citatus in testacione citacionis non astitit; terminus monere ad barones cum memoria beneficiariorum, ut supra. Ibi domini barones Girziko de Cunstat et de Podiebrad, gubernator et magister curie regni Bohemie, Henricus de Michalowicz supremus camerarius, Nicolaus Zagiecz de Hazmburg et de Costi supremus iudex, Arnestus de Lestkowcze prothonotarius tabularum, Zdenko de Ssternberg et de Konopisst supremus burgravius Pragensis, Henricus de Roznberg, Zbinko Zagicz de Hazmburg, Henricus de Straze, Jaroslaus Plichta de Zirotin, Wilhelmus junior de Ryzmberg et de Rabie, Henricus Berka de Dube et de Lipeho, Johannes junior de Dieczin cum aliis dominis baronibus et cum minoribus beneficiariis iudicantes stánie et nestánie, ex quo Nicolaus citatus iterum ter vocatus non astitit, actrici datum est pro jure obtento.«¹⁵⁾ Všehrd k těmto druhům rozhodnutí uvádí: »A když se za právo stané, ktož na svědčení púhonu nestojí, dává, takto se píše: Vedle toho púhonu, kdež Žibřid z Osova pohánie Smila z Stodně: Tu léta božieho 1495 v ten úterý na sv. Františka páni a vládyky na plném súde s úředníky, většimi a menšimi, súdece stánie i nestánie, poněvadž on Smil pohnaný na svědčení púhonu, potřikrát volán jsa, nestál jest, z té příčiny dali jsú jemu Žibřidovi púvodu za právo stané.«¹⁶⁾ V jiných případech dávají páni sice také právo

¹³⁾ *Emler*, Pozůst. str. 20 č. 64: »Nicolaus astitit contra actorem sabbato quatuor temporum in Adventu, monens pro jure suo, et Dyrzislus non astitit. Terminus datus ad barones sabbato quatuor temporum Quadragesime, quia termini ipsorum exspiraverunt (Terminus monere fer. VI quatuor temporum Penthecostes). Nicolao datum est pro iure, dedit memoriales;« str. 42 č. 143: »Actor astitit vsque ad meridiem monendo pro iure;« str. 47 č. 165: »quia amicabili ordinacione fuit deductum ab Officio Pragensi, extunc non debuit monere de jure, propterea quia monuit pro jure, ideo amisit vadium nominatum.« Viz též *Cod. jur. boh.* II., Ondřej z Dubé, p. 369 § 31: »pakli primy nebude, ale do kaple jíti na sieň královu, a tu státi před úředníky a před oltářem a z práva napomínati «

¹⁴⁾ *Emler*, Pozůst. str. 96 č. 4: »Ibi citati na opovědi non astiterunt; terminus monere fer. VI quatuor temporum Quadragesime« [26. Febr. 1412]. *Srvn. též* l. c. str. 121 č. 35 v pozn. 6. O relacích k deskám viz Všehrd IV. hl. 10. Při vysvědčování púhonů byli přítomni všichni úředníci, viz Všehrd II. hl. 1. odst. 9: »A úředníci najvyšší mají na svědčení púhonův — o púhoniech k velikému súde zemskému mluví, kteříž se v pátek v každé suché dni a nazajtrie po sv. Jeronymu vysvědčují — na stolici k úředníkům menším vstúpiti a tu s nimi býti, až se všichni púhonové vysvědčie. A bez nich anebo najméně bez jednoho z nich nikdy nemají púhonové vysvědčování k velikému súde býti...«

¹⁵⁾ *Emler*, Pozůst. str. 121 č. 35; stejně také str. 98 č. 4, str. 103 č. 5.

¹⁶⁾ Všehrd III. hl. 18 odst. 5.

stané, ale, jak Všehrd vytýká, neprohlašují je podobnými slovy, užívající pouze slov, že dává se za právo.¹⁷⁾ Výslovná zmínka o právu staném v jeho deskovém zápisu pojí se pouze ku právu stanému, které nabyto bylo při nestání na svědčení pŕuhonů. A k tomuto právu stanému pojí se zase terminus monere, kteréhož při jiném právu staném není potřebí,¹⁸⁾ ježto právo stané, jinde než na svědčení pŕuhonů dávané, uděluje neb nabývá se ihned.¹⁹⁾ Hledíc k nespočetným případům desk pŕuhonných, kde terminus monere se zapisuje, když při svědčení pŕuhonů se nestálo, je to asi jen jeho výmínečná obdoba, je-li na několika málo místech zapsán i tehdy, kdy i jiné nabyté právo neuděluje se ihned, ale odkládá k pánům.²⁰⁾

Práva staného, na svědčení pŕuhonů získaného, nepozbývá již původ, třebaš by se k jednomu z položených roků nedostavil.²¹⁾ Dával je buď

¹⁷⁾ Všehrd III. hl. 18 odst. 9.

¹⁸⁾ Výminkou není v Pozůst. desk zemských str. 37 č. 123: »Terminus monere, qui non astiterunt, feria IIII. quatuor temporum Quadragesime. Infirmitatem posuerunt; sed qui infirmos posuit, noluit terminum imponere. Actor commisit causam Wlachnoni de Kozoged, siue Hynczi de Popowczie. Cstibor, Jessek, Gyeczimyer, Sezema, Rzehnerz infirmi secundo. Terminus feria IIII. post Conductum Pasche. Citati non astiterunt in capella, terminus monere sabbato quatuor temporum Penthecostes. Pessek, Pylung, Cstibor, Jessek, Gyeczmyr, Zezema, Rzehnyerz, Pessek, Bonka non astiterunt. Actori datum est pro iure, dedit memoriales.« Vztahujeť se tento terminus monere pro nestání k přísaze v kapli vlastně na nestání při svědčení pŕuhonů. Bylať to právě přísaha, kterou se nestání toto mělo omluviti. Srv. k tomu Všehrd II. hl. 5. Taktěž *Emler*, Pozůst. str. 51 č. 186, str. 54 č. 196 a str. 89 č. 5.

¹⁹⁾ Srvn. Všehrd III. hl. 18 odst. 3: »Nynie o právu staném, kteréž pŕovod proti pohnanému obdržievá, když pohnaný nebo na svědčení pŕuhonu, nebo k súdu, nebo v kaple Všech Svatých k přísaze nestojí (neb tím téměř trojím obyčejem stavě právo přicházie) . . . (odst. 6). Ale ktož na kom právo ustojí před súdem, že k súdu a k žalobě pohánějícíeho nestane, když páni pře pŕohonné súdie, tomu se dává za právo v ten den tehdáž, když páni v ten den súd vzdáti chtie do zajtrie; a toho také pŕovod má čekati ten den a nikam neodcházeti, než státi a dostáti, až se jemu na plném súdu za právo dá proti pohnanému . . . (odst. 7). Ale ktož v kaple Všech Svatých k přísaze nestojí, hned se tu pŕovodu nebo pohnanému dává za právo stané.« Viz též Ondřej z Dubé § 37 (C. j. b. II₂ str. 370). *Emler*, Pozůst. str. 138 č. 104 a str. 210 č. 217.

²⁰⁾ Srvn. *Emler*, Pozůst. str. 26 č. 88: »Dominus Sdeslaus de Sternberk renunciauit arbitrio. terminus datus ad idem ius in octaua Assumptio-nis Marie. Actor Gallus iuravit in capella et Zezema eciam. Terminus datus fuit ad aquam mittendi. Gallus stetit cum iure suo, Zezema non astitit cum iure suo Terminus datus ad barones in octaua Bartholomey in colloquio generali. Gallo datum est pro iure, dedit memoriales;« srvn. též l. c. str. 44 č. 158, kde zapisuje se terminus monere, poněvadž nebyl jmenován spravce, a str. 89 č. 5, kde provésti se má odpor proti právu stanému.

²¹⁾ Cod. jur. boh. II₂, Officium circa tabulas terrae, str. 265 č. 73: »Quando quis citatur et non comparet in primo termino, statuitur terminus ad monere, et item reus in eodem termino non comparet et statuitur iterato terminus ad monere. Si tunc in eodem termino actor non comparet et reus comparet, et petit se ab instantia absolvi: id differtur ad barones, et demum propter primam contumaciam datur semper actori pro iure obtento.«

plný soud²²⁾ nebo z rozkazu pánů jen nejvyšší úředníci s menšími.²³⁾ Kdy došlo ku této pravomoci úředníků, nemohli jsme přesně zjistiti.²⁴⁾ Zdá se však, že pravomoc tato byla asi příčinou, že terminus monere stal se bezpředmětným. Mohli-li totiž souditi úředníci stání a nestání, nebylo potřebí, aby se čekalo, až na tu kterou při přijde řada. Fakt jest, že Všehrd terminus monere již nezná. Dle něho uděluje se právo stané, které kdo na svědčení pŕhonů na někom ustojí, když »páni všecky pře, kteréž v ty suché dni před se vezmú, do poslednie vyslyšie a přesúdie.«²⁵⁾ Poslední terminus monere čteme v deskách pŕhonných asi k roku 1463.²⁶⁾ Od té doby však ne více. Za dob Všehrdových zaniklo pak i opravování pŕhonů.²⁷⁾

²²⁾ Viz *Emler*, Pozůst. výše v textu při pozn. 15; dále str. 163 č. 69, str. 164 č. 74. Srvn. též Všehrd III. hl. 18, v textu při pozn. 16.

²³⁾ *Emler*, Pozůst. str. 97: »... Ibi terminus ad idem monere fer. VI. quatuor temporum Quadragesime [17 Mart. 1413]. Ibi de mandato dominorum baronum Nicolaus de Egerberg prothonotarius tabularum cum dominis Alssone de Drazicz supremo camerario, Hynkone Berga supremo iudice, Alberto (de) Coldicz iudice curie regalis, Arnessto de Ssomburg, Wilhelmo de Zwierzeticz, Johanne de Sswihow, Johanne de Hersstein, Henykone de Sstiepanicz, Wilhelmo de Rabie et de Skaly et Henrico de Plana Elsterberg cum minoribus beneficiariis iudicantes stánie et nestánie, ex quo citati iterum ter vocati non astiterunt, actori Johanni datum est pro jure obtento, dedit memoriales.« Srvn. též l. c. str. 81 čís. 19: »Ibi domini baro(nes) Boczco de Podyebrad prothonotarius tabularum terre, Brzienco de Skali, Johannes senior de Noua domo, Albertus de Conopiscz, Petrus de Strazie deputati a dominis baronibus cum minoribus beneficiariis iudicantes stánie a nestánie, ex quo citatus iterum ter vocatus non astitit. actori datum est pro jure obtento;« l. c. str. 94 č. 3, str. 102 č. 4, str. 103 č. 5.

²⁴⁾ Nález ze dne 15. května 1383 (Quaternus Procopii S 19 str. 479): »Et iidem domini barones invenerunt et exportaverunt, ut dominus Johannes prothonotarius predictus cum aliis beneficiariis Pragensibus minoribus stánie et nestánie et alias intrincaciones seu zmatky indifferenter omnes semper audire debeant, et possint finem hominibus imponere secundum antiquam consuetudinem jure regni Bohemie« vztahuje se asi na případy práv staných, o nichž se Ondřej z Dubé zmiňuje (§ 37 C. j. b. II, str. 370). nikoli na stané právo při svědčení pŕhonů. Pro menší soud zemský viz z doby pozdější (1540) *Emler*, Pozůst. str. 170 č. 96, str. 267 č. 60, str. 280, č. 114.

²⁵⁾ Všehrd III. hl. 18 odst. 4. Jinak bylo na Moravě; viz *Kniha Drnovská* str. 38: »Prvé bývalo, že hned ústanné dávali jedni na druhé, když která strana nestála a se neohlásila, když písař ten pŕhon třikráte pořáde vyhlásil. Ale již jsou páni na to nález aneb zřízení učinili v Olomúci a též jest to ohlášeno v Brně o sv. Kunhutě l. 1520, že jeden na druhého nemá dáti ústanného práva prvé, než až se všeci pŕhonové vyhlásí a až počnú první pŕhon súditi. A teprův nestojí-li a neohlásí-li se tu ještě, již může strana ústanné dáti.« Srvn. *Kniha Tovačovská* str. 54, Zřízení mor. z r. 1544 fol. XXX., z r. 1596 list IXL.

²⁶⁾ *Emler*, Pozůst. str. 129 č. 69; srvn. též l. c. Žluté pŕhonné č. 38, 47, 60, 114, 180, 196, 208, 210, 289, 248, 258, 263, 264, 265, 288, 325, 385, 387, 433, 458, 482, 488 a 493.

²⁷⁾ Všehrd IX. hl. 10 odst. 3.